

Letectví u nás a v cizině.

Dr. Diblík:

Způsoby spolupráce letectva s pozemními vojsky.

(Podle služebních předpisů cizích armád.)

(Dokončení.)

Letecké operace podle fází války.

S jistými výjimkami možno každou normální válku rozdělit na několik fází, kterými prochází její rozvoj. Dokonce i tehdy, postavíme-li se na stanovisko čistě letecké války podle koncepce generála Douheta; i tehdy jest možno rozeznati tyto fáze, byť i byly velmi krátké.

Stanovení těchto fází bude uvedeno zároveň se stanovením příslušných leteckých operací.

První fáze operací.

Jak již bylo řečeno, považuje se za hlavní úkol pozemních vojsk, aby způsobila rozhodnou porážku ozbrojeným nepřátelským silám, ježto jejich zničení bylo dříve nejlepším prostředkem, jak vnutiti svou vůli nepřátelskému státu, t. j. jak zvítěziti. Jenom za vyjimečných okolností byly považovány za skutečný válečný cíl takové objekty, jako jest hlavní město, průmyslová a obchodní střediska a jiné zdroje nepřátelské země. Tři hlavní důvody určovaly tuto zásadu: 1. velmi omezená pohyblivost pozemních vojsk a jejich nezpůsobilost, aby provedla rychlý útok na nepřátelské zápoli; 2. možnost vydávati v nebezpečí nepřátelských útoků boky a komunikace pozemních vojsk; 3. politické úvahy.

Malá pohyblivost a slabá útočná síla dřívější ozbrojené moci se vysvětluje tím, že pozemní vojska operovala ve dvou rozměrech, t. j. na ploše. V praxi se často došlo dokonce k jednomu rozměru, ježto hlavní silnice, železné dráhy, řeky a průplavy a jiné komunikace jsou v některých případech jediným prostředkem rychlého pohybu. Tato podmínka značně omezuje obyčejná pozemní vojska ve výběru pohybu a útoku, místa a doby jejich útoků, hloubky proniknutí do nepřátelského území atd. Motorisované a mechanisované jednotky zvětšují sice manévrovací schopnost na ploše, avšak i ta zůstává přec jen ohraničena.

Letectvo, které má schopnost operovati v prostoru, může prováděti v libovolnou dobu a se stejnou snadností své útoky po celé frontě, na nepřátelské boky i zápoli, proti ozbrojeným silám nepřítele i proti jeho civilnímu „klidnému“ obyvatelstvu.

První fáze válečných operací se skládá z období před mobilisací, z mobilisace a ze soustředění a operací armád pro zabezpečení mobilisace. V tomto období jsou pozemní nepřátelská vojska, vyjma vojska zabezpečující mobilisaci, obvyčejně roztržena. Doba, již je třeba k provedení jejich soustředění a která předchází přísunu vojsk do válečného pásma, dává letectvu možnost prováděti operace, které mohou do neurčité lhůty zdržeti mobilisaci nepřítele.

Nepřátelské letectvo. Bojové nepřátelské letectvo jest vždycky důležitým cílem. Podaří-li se je neutralisovat a způsobit mu vážné ztráty, mohou jak vlastní letectvo, tak i pozemní vojska prováděti své úlohy bez překážky. Použijeme-li hned od samého začátku války veškerého svého bojového letectva proti nepřátelskému letectvu, můžeme nabýti takových výhod pro pozemní vojska, že tato vojska rychle rozbijí a zničí nepřítele. Válečné námořnictvo slabšího státu, kterému se podařilo ovládnouti vzduch, může přejíti v útok a dobytí úspěchu, zatím co neúspěchy ve vzduchu jsou neodvratnou příčinou porážek na zemi i na moři.

Stíhací letouny zabraňují v činnosti nepřátelskému bojovému letectvu a podporují útočné a bombardovací letectvo vlastní.

Bombardovací a útočné jednotky útočí na nepřátelská letiště, aby zničily na nich letouny, dříve než vzlétnou do vzduchu.

Mobilisační střediska. Na začátku války slouží některá města nebo celá pásma nepřátelského území za místa, kde se provádí organisace a vyzbrojování vojsk, která se pak dopravují do středisk armád. Tato tak zvaná „mobilisační střediska“ musí fungovati nepřetržitě.

Na mobilisační střediska jak vojenská, tak i průmyslová musí býti prováděny útoky vší silou bojového letectva. Úspěšné operace bojového letectva proti těmto centřům, proti zdrojům doplňování personálem i materiálem, mohou zdržeti propuknutí vlastní války tak, že ji třeba nebude vůbec možno provést.

Podobné operace jsou kromě toho, že způsobí nepříteli materiální škody, také silným politickým prostředkem, ježto vzbudí paniku a protiválečnou náladu civilního obyvatelstva.

Vnitřní dopravní prostředky. Hned po skončení mobilizačního období vzniká nutnost dopravit vojska a zásobovací prostředky po železnicích, na automobilech a na lodích do míst soustředění, odkud budou dále dopravovány do válečného pásma. Operace bojového letectva proti železničním uzlům, proti automobilní dopravě a námořním přístavům musí znesnadnit přesuny vojsk na válečné.

Místa soustředění. K nim patří všechna místa, kde se soustřeďují pozemní i letecké síly: jsou to místa rozložení vojsk, letiště a zásobovací základny. Hlavním účelem operací proti těmto cílům jest zničení jich bombardovacím letectvem, podporovaným letectvem stíhacím.

Letecké základny, kde se soustřeďuje nepřátelské bojové letectvo, jsou cíle nejdůležitější. Úspěšné operace proti nim dávají velikou naději na ovládnutí vzduchu.

Obrana pobřeží. Nepřátelské operace, jakkoli velké, budou provázeny útoky jeho letectva. Bojové letectvo obránce musí proto své útoky obrátit především proti bojovému nepřátelskému letectvu, které může operovati z předsunutých letišť, z mateřských lodí nebo přímo s hladiny vodní. Dalším cílem podle své důležitosti budou ty nepřátelské válečné lodí, které nejvíce ohrožují pozemní a námořní vojska obránce.

Úkolem útočného letectva jest útočiti na mateřské lodí, na protiletadlová děla na válečných lodích, na transporty a na výpomocné lodí. Za útoky útočného letectva ihned následují útoky letectva bombardovacího. Výběr cílů pro tyto útoky se určuje místními podmínkami situace, silou a rázem činnosti nepřátelského letectva, rozložením různých oddílů jeho námořního loďstva atd.

Úkolem bombardovacího letectva v kombinovaných operacích proti nepřátelskému loďstvu jest potopiti je neb aspoň vyloučiti z boje nejdůležitější válečné a mateřské lodí. Potom, jakmile toho bude dosaženo, mohou býti bombardovací letouny vyslány proti transportům a pomocným lodím.

Úspěch podobných operací závisí značně na rychlosti a na souladu ve výkonech leteckých bojových jednotek. Špatně rozvržená operace neb operace, provedená s velikými přestávkami mezi útoky jednotlivých oddílů bojového letectva, dovolí nepřátelskému loďstvu rozprchnouti se.

Druhá fáze operací.

Druhá fáze operací bojového letectva, pracujícího spolu s pozemními vojsky, spadá do časového období mezi soustředěním a bojovým dotykem hlavních sil.

V této době jest úkolem bojového letectva pomáhati vojskům, aby obsadila co nejvýhodnější posice, odkud by mohla v nejkratší době začít boj.

Během druhé operační fáze musí hlavní úsilí bojového letectva směřovati zase proti nepřátelskému bojovému letectvu, aby buď dovršilo jeho úplné zničení nebo aby je neutralisovalo.

Bojové letectvo jest jediným válečným prostředkem, který se skutečně hoří k ničení komunikačních prostředků pozemních vojsk.

Tento způsob použití bojového letectva vytváří novou situaci v operacích pozemních vojsk.

Dříve měly armády bojujících zemí tu výhodu, že úplně disponovaly všemi přibližovacími cestami, že mohly přiváděti svá vojska na válečné bez jakýchkoli překážek.

V budoucnosti se to změní: bojového letectva bude použito k tomu, aby způsobilo nepořádek a zdrželo všechny neb aspoň největší vojenské masy nepřátelské branné moci. Dobrým prostředkem k tomu budou mu útoky na nejdůležitější cesty přibližovací.

Operace této fáze jsou úzce spojeny s operacemi, které jsou prováděny v první fázi za tím účelem, aby byla rozrušena střediska soustřeďovací a střediska doprav-

nich prostředků. Obvykle procházejí hlavní tepny pohybů vojsk středisky, která jsou uzly. Zničení jich hodně obmezi neb úplně znemožní využití cest důležitých pro pohyb. Proto se může často stát, že operace bojového letectva proti důležitým centřům způsobí rovněž poruchy v dopravě s nevyhnutelnými zdržením a únavou nepřátelských vojsk. Jenom zmechanisovaná a motorisovaná vojska a jednotky činí jakousi výjimku.

Ted' se vedou spory o to, zda mohou pozemní vojska vůbec dorazit na bitevní pole a rozvinouti se, když na ně bude bez přestání a silně působiti letectvo? V každém případě vznikají pochybnosti, zda bude účelné prováděti tyto operace podle tradičního způsobu. Možno považovati za prokázané, že vojska budou přinucena rozvíjeti se hlouběji v zápolí, než dosud bylo zvykem. Důležité silnice, železnice a ostatní cesty důležité pro pohyb vojsk na bitevní pole mohou býti po dlouhou dobu pod leteckými útoky. To přinutí pozemní vojska rozvíjeti se hluboko v zápolí. Pochody musí býti konány většinou v noci. Když jest po ruce silné letectvo, je možno zabrániti nepříteli, aby nevysadil svá vojska z vlaků, a dokonce donutiti jej k tomu, aby je rozvinul nejméně na 200 km od letišť, z nichž na ně útočí letectvo. Taková převaha letectva dovolí na druhé straně, aby vlastní vojska pochodovala v proudech, a možná i to, aby byla dopravována ve vlacích aneb automobilech bez vážných obtíží až do bitevních linií, které jsou od vysunutých posic vzdáleny dokonce jen 30—50 km.

Nesnadnější jest překážeti v rozvíjení a postupu motorisovaným a zmechanisovaným jednotkám, které jsou méně závislé na cestách a mohou rozrušená střediska rychle obejít.

Použití stíhacích letounů. Během druhé fáze se používá stíhacího letectva k podpoře operací pozemních vojsk a letectva, jako:

1. při útočných operacích proti nepřátelskému letectvu,
2. při současných akcích s letectvem bombardovacím a stíhacím,
3. při obranných operacích, když je toho velmi nutně třeba.

Použití útočného letectva. Nejdůležitějším úkolem útočného letectva v druhé fázi jest zápas s nepřátelským letectvem, prováděný zejména útokem na nepřátelské letiště.

Nebylo-li dosaženo převahy ve vzduchu, jsou nejdůležitějším cílem letiště nepřátelského stíhacího letectva.

Útočné letectvo může v tomto válečném období velmi účinně vojska znepokojovati a udržovati. Za této periody rozvíjení jest velmi důležité co nejdříve zadržeti nepřítel a nedovoliti mu, aby své hlavní síly posunul k posicím, které byly obsazeny předním vojem.

Silné motorisované a zmechanisované jednotky nemohou býti tak snadno zadrženy letectvem, poněvadž jsou mnohem méně závislé na drahách a na rychlosti jejich dopravy. Tyto operace provádí útočné letectvo v úzké spolupráci s letectvem stíhacím.

Použití bombardovacích letounů. V druhé operační fázi se používá bombardovacího letectva zejména při operacích proti cílům, které mají strategický význam, zejména proti železničním uzlům a stanicím, které regulují dopravu, proti soustředovacím střediskům, které jsou přímo za nepřátelským válečným pásmem, proti hlavním leteckým skladům, proti stálým letišťům atd.

To jest normální metoda v rozvoji letecké situace. Takové operace donucují často nepřítele třístiti síly, když se snaží odraziti útoky. Dohánějí jej k obraně a zbavují iniciativy.

Soustředění útočného letectva, provede-li se v touž dobu, kdy bombardovací letouny operují v přímém sousedství bombardovaných cílů, může často nepřítele donutiti k tomu, aby roztránil své stíhací letectvo.

Třetí a čtvrtá fáze operací.

Třetí operační fáze začíná od okamžiku, kdy byl zjedнан dotyk a kdy se hlavní síly nepřátelských armád rozvinuly. Bojové letectvo musí i v tomto období dostati určitou úlohu, předem stanovenou celkovým operačním plánem.

Čtvrtou fází je fáze, kdy se rozpoutá boj, t. j. pronásledování nebo ústup.

Všechny letecké operace za těchto posledních dvou fází byly v naší literatuře nejvíce objasněny. Jich výklad zabral by zde příliš mnoho místa. Proto se jimi nebudeme v celku zabývat, nýbrž přestaneme na krátkém jen náčrtu taktiky letecko-chemických operací, která jest u nás málo objasněna.

Taktika letecko-chemických operací.

Útok. Před dotykem hlavních sil může býti lépe a výhodněji využito chemických prostředků nežli pum s třaskavinami, poněvadž pro pumy jsou nutné přesné zásahy, které pro ony nejsou závazné.

Proto, aby se zadržel nepřátelský postup, jest nutno útočiti shora chemicky, na příklad bombardovati železniční uzly, skladiště, výtopny a jiná zařízení týlového pásma, neboť bude-li uveden v nepořádek zásobovací systém, jistě se to projeví i na vojenských jednotkách: zmenší se jejich rychlost i schopnost dělati větší pochody.

Při rozsáhlejším použití trvalých, zneklidňujících a unavujících otravných plynů, které mají působiti na určitá místa, na soutěsky, při nočním bombardování táborů zhorší se morální i fyzický stav vojska a nepřítel začne boj za podmínek pro sebe nevýhodných.

Prchavých otravných plynů se používá při neočekávaných nočních útocích zejména tehdy, když jsou nepřátelská vojska shromážděna na menším prostoru.

Je velmi účelné znepokojovati vojska, která jsou od svého cíle vzdálena několik denních pochodů. Bude-li zneklidňovací činnost letectva vyzbrojeného otravnými plyny trvati několik dní za sebou až do okamžiku vstupu boje, použití trvalých otravných plynů nejen zdrží nepřítelův postup, nýbrž způsobí mu i ztráty.

Boj. V boji velkých jednotek bude se otravných plynů používati proti posilám, které jsou vzdáleny více než na dva denní pochody. Při akcích proti jednotlivým zálohám se doporučuje používati slzotvorných plynů a bílého fosforu. Trvalých otravných plynů se používá proti dělostřeleckým posicím, byť i vlastní vojska měla po několika hodinách skrze ně procházeti.

Bombardovacího letectva se v době boje používá k útokům na týlová nepřátelská zařízení a budovy, proti nepřátelským táborům a armádním zálohám, jejichž rozložení jest přesně známo. Bombardovací letectvo rozšiřuje otravné plyny hlavně v nepřátelském zápoli.

Za dočasných přestávek v útoku se otravných plynů rozšiřovaných letci používá k zneklidňování nepřátelského zápoli.

Při pronásledování nepřítele, který byl přinucen ustupovati, osvědčuje se každé použití letectva. Význam otravných plynů je v tomto případě neobyčejně veliký. Nutno jich používati nepřetržitě ve dne i v noci.

Za příprav k odpoutání od nepřítele nutno použití otravných plynů i zneklidňovacích prostředků. Letecko-chemické útoky třeba tu vésti hlavně proti zálohám; obzvlášť úspěšné jsou prostředky slzotvorné.

Jakmile se proudy vlastních vojsk dostanou na cesty, přední voje se zformují a vojska se odpoutají od nepřítele, jest nutno použití yperitu, otrávení jím soutěsky a působiti jim i na shromáždující se nepřátelská vojska.

Operace letecko-chemických jednotek při obraně zde neprobíráme, poněvadž jsou v podstatě stejné, jen jejich pořadí je jiné.